

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Insolvenční návrh ve světle judikatury

Insolvenčním návrhem je podle § 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) (dále jen „IZ“) návrh na zahájení insolvenčního řízení podaný u insolvenčního soudu. Obsah a náležitosti insolvenčního návrhu pak upravuje zejména ust. § 103 a násl. IZ. K uvedené problematice se pak za poměrně krátkou dobu vytvořila i bohatá soudní judikatura.

Podání insolvenčního návrhu

Insolvenční návrh může podat dlužník i věřitel s tím, že oba musí v návrhu uvést takové skutečnosti, které osvědčí úpadek dlužníka, nebo jeho hrozící úpadek. Podle § 3 odst. 1 IZ je dlužník v úpadku, jestliže má a) více věřitelů, b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a c) tyto závazky není schopen plnit („platební neschopnost“). Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud (§ 3 odst. 2 IZ). Jak konstatoval Nejvyšší soud, v insolvenčním návrhu musí být tvrzeny takové okolnosti, z nichž závěr o úpadku dlužníka nebo o hrozícím úpadku dlužníka logicky vzato vyplývá. **Pouhé konstatování, že „dlužník je v úpadku“, nebo mu „úpadek hrozí“, případně, že dlužník „je insolventní“, nebo že „je v platební neschopnosti“, anebo že „je předlužen“, není uvedením okolností, které úpadek osvědčují.** Dlužník, který předložený seznam majetku, seznam závazků a seznam zaměstnanců neopatří jím podepsaným prohlášením, že jde o seznam správný a úplný, povinnost předložit seznam spolu s insolvenčním návrhem řádně nesplnil.[1]

V této souvislosti je třeba upozornit, že povinnost vylíčit v insolvenčním návrhu rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, není splněna ani tím, že insolvenční návrhovač ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, který připojí k insolvenčnímu návrhu jako přílohu (např. sdělení exekutora)[2] nebo toliko odkáže na konkrétní již probíhající řízení o výkon rozhodnutí či exekuce.[3]

Dlužník, který podává insolvenční návrh zpravidla ví, jaké má věřitele a jaké jsou jejich pohledávky za dlužníkem (jejich důvod, výše, splatnost). V případě věřitele je znalost těchto informací omezenější, přesto však stávající judikatura vyžaduje, aby osvědčení o úpadku podle ust. § 103 IZ obsahovalo i identifikaci alespoň dvou věřitelů dlužníka a jejich pohledávek (důvod, výši a jejich splatnost), jak ve svém rozhodnutí ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 29 NSCR 14/2011, konstatoval Nejvyšší soud, když uvedl: „Věřitelský insolvenční návrh musí ve smyslu ustanovení § 103 odst. 2

insolvenčního zákona obsahovat jako součást vylíčení okolností, které osvědčují úpadek dlužníka, **nejen konkrétní údaje o dalších věřitelích dlužníka, nýbrž i konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů, včetně konkrétních údajů o splatnosti těchto pohledávek** a to v míře, která v případě, že tato tvrzení budou shledána pravdivými, dovolí insolvenčnímu soudu uzavřít, že dlužník je v úpadku. Takový požadavek nesplňuje insolvenční návrh, v němž jsou sice konkrétně označeni další věřitelé dlužníka, avšak konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů a o jejich splatnosti jsou nahrazovány obecným tvrzením, že dlužník má peněžité závazky, které jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, respektive neplní své peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti“. Uvedený striktní požadavek je odůvodněn skutečností, že zahájení insolvenčního řízení je tak závažným zásahem do postavení dlužníka (potažmo i jeho věřitelů), že je rozumné očekávat, že insolvenční návrhovaatel bude při jeho podání postupovat s náležitou pečlivostí a ponese i případnou odpovědnost za škodu či jinou újmu, která dlužníkovi nebo jeho věřiteli vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu (§147 IZ).

Z výše uvedeného ustanovení tak plyne, že věřitel by měl dbát na řádné vylíčení všech skutečností, které jsou mu známy ohledně majetkového stavu dlužníka a k těmto tvrzením navrhnout i důkazy. Jak několikrát judikoval Nejvyšší soud (např. usnesení sp. zn. 29 Cdo 4462/2011), **břemeno tvrzení a břemeno důkazní o tom, že dlužník pohledávky neplnil proto, že toho nebyl schopen, spočívá na navrhujícím věřiteli.** Jestliže insolvenční návrh obsahuje konkrétní tvrzení, podle kterých mají insolvenční návrhovaatel i další věřitel vůči dlužníkovi pohledávku, která je po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, jde podle soudní judikatury v intencích § 103 odst. 2 insolvenčního zákona o tvrzení způsobilé vést k závěru, že jsou splněny podmínky uvedené v § 3 odst. 1 písm. a/ a b/ insolvenčního zákona, jakož i o tvrzení, které zakládá vyvratitelnou domněnku dlužníkovy platební neschopnosti (§ 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona). Domněnka úpadku ale může být v řízení vyvrácena dlužníkem, který prokáže, že i přes tuto skutečnost je (byl) schopen dané závazky plnit.[4]

Přestože zákon a zejména judikatura klade vcelku pochopitelně větší požadavky na věřitelské insolvenční návrhy, i návrhy dlužníků musí vedle obecných náležitostí uvedených v ust. § 42 odst. 4 o.s.ř. splňovat rovněž náležitosti insolvenčního zákona stanovené zejména v ust. § 104 IZ (předložit seznam majetku a závazků). Judikatura k uvedenému ustanovení pak uvádí, že prohlášení dlužníka, že podle účetní závěrky a zjištěných závazků nebude schopen řádně a včas plnit své závazky, má více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje majetek, jež činí s odkazem na seznamy, které jsou neurčité, jakož i odhad předpokládané výše pohledávek a závazků, nemůže poskytovat dostatečný podklad pro skutkový závěr soudu, že úpadek dlužníka je osvědčen.[5] Na druhou stranu, pokud je z obsahu dlužníkovy návrhu zřejmá nejenom existence dvou věřitelů, ale i to, že se jím domáhá řešení úpadku budoucího ve smyslu § 3 odst. 4 IZ, k čemuž vylíčil potřebné skutečnosti, není zásadně namístě takový návrh odmítat dle § 128 odst. 1 IZ proto, že neuvedl skutečnosti osvědčující úpadek.[6]

Odmítnutí a zamítnutí návrhu

Insolvenční návrh, který neobsahuje všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, a pro tyto nedostatky nelze v řízení pokračovat, insolvenční soud podle ust. § 128 odst. 1 IZ odmítne; insolvenční soud tak učiní neprodleně, nejpozději do 7 dnů poté, co byl insolvenční návrh podán. Judikatura Nejvyššího soudu pak uvedenou lhůtu vyložila jako lhůtu pořádkovou, tedy návrh lze odmítnut i po jejím uplynutí[7]. **Na druhou stranu návrhovaatel může případné vady návrhu odstranit jen do doby, dokud insolvenční soud nerozhodne o odmítnutí insolvenčního návrhu podle ust. § 128 odst. 1 IZ; k odstranění vad insolvenčního návrhu provedenému až v odvolacím řízení se nepřihlíží** [8]. Nezbytným předpokladem pro odmítnutí návrhu je ale vždy současný závěr soudu, že pro nedostatky návrhu nelze pokračovat v řízení. Odmítnutí insolvenčního návrhu nebrání dlužníkovi v podání nového insolvenčního návrhu.[9]

V této souvislosti je zajímavé stanovisko Nejvyššího soudu, který konstatoval, že **insolvenční soud, který nepřikročí k odmítnutí vadného (neprojednatelného) insolvenčního návrhu ve lhůtě určené v § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, tím (tedy) může založit** (souběžně s odpovědností insolvenčního navrhovatele ve smyslu ustanovení § 147 insolvenčního zákona) **i odpovědnost státu za škodu způsobenou případným prodlením s tímto odmítnutím (coby nesprávným úředním postupem) dlužníkovi nebo jinému dlužníkovi věřiteli** (podle zákona č. [82/1998 Sb.](#), a o změně zákona České národní rady č. [358/1992 Sb.](#), o notářích a jejich činnosti /notářský řád/, ve znění pozdějších předpisů).[10]

Je třeba ale zmínit, že podle soudní judikatury není důvodem k odmítnutí insolvenčního návrhu podle ustanovení § 128 odst. 1 IZ pouhé zjištění, že insolvenční návrh neobsahuje všechny náležitosti (např. že v něm u dlužníka – právnické osoby chybí identifikační číslo osoby) nebo že je nesrozumitelný anebo neurčitý; nezbytným předpokladem pro vydání rozhodnutí o odmítnutí návrhu je současný závěr, že pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení.[11]

Podle § 128 odst. 2 IZ pak insolvenční **soud odmítne insolvenční návrh i za situace, kdy věřitel jako insolvenční navrhovatel ani přes řádnou výzvu insolvenčního soudu nedoplní insolvenční návrh o řádnou přihlášku své pohledávky** v zákonem předepsané formulářové podobě (§ 176 IZ, § 21 a § 22 JŘI)[12], když v ust. § 105 IZ je věřiteli, který podává návrh, uložena povinnost doložit svou splatnou pohledávku, kterou uplatňuje vůči dlužníkovi a k návrhu připojit její přihlášku.

Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu, **vady návrhu lze v některých případech odstranit**, např. v případě, kdy další insolvenční návrh, který se považuje (ve smyslu ustanovení § 107 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona) za přistoupení k řízení a který došel insolvenčnímu soudu před rozhodnutím o původním insolvenčním návrhu, obsahuje náležitosti, které chyběly v původním insolvenčním návrhu a pro jejichž nedostatek by jinak bylo možné původní insolvenční návrh odmítnout, jsou tím vady původního insolvenčního návrhu zhojeny.[13] Vada, která ale způsobuje, že se k návrhu nepřihlíží, nemůže být dodatečně zhojena a jediným řešením tak zůstává podat návrh nový.

Podle ust. § 143 odst. 1 IZ insolvenční soud insolvenční návrh zamítne, nejsou-li splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku (viz výše). Pokud je návrh projednatelný (obsahuje všechny náležitosti), nicméně existuje spor ohledně úpadku dlužníka nebo spor o pohledávku navrhovatele, tj. nejsou-li splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku, nelze návrh odmítnout, ale musí dojít k jeho projednání a insolvenční soud jej podle ust. § 143 odst. 1 IZ zamítne. Stejně tak, pokud věřitel neprokáže v nařízeném jednání svoji aktivní legitimaci (tedy neosvědčí svoji pohledávku) nebo neosvědčí pohledávku další osoby jím označené jako věřitel dlužníka, pak soud musí, aniž by zkoumal majetkové poměry dlužníka, zamítnout návrh podle dle § 143 odst. 2 IZ.

Závěr

Ze shora uvedeného je zřejmé, že přípravě insolvenčního návrhu je třeba věnovat patřičnou pozornost a péči tak, aby navrhovatel neriskoval nejen odmítnutí insolvenčního návrhu, ale i vznik škody, která může být s tímto neúspěšným pokusem spojena.

JUDr. Ing. Martina Šourková,
advokátka

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

-
- [1] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009
[2] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008, 29 NSČR 7/2008-A
[3] Usnesení Vrchního soudu ze dne 17.9.2012, sp. zn. MSPH 91 INS 14841/2012, 1 VSPH 1245/2012-A
[4] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2012, sp.zn. 29 NSČR 64/2012
[5] Usnesení Vrchního soudu ze dne 19.6.2009 KSPL 27 INS 1784/2009,1 VSPH 239/2009-A
[6] Usnesení Vrchního soudu ze dne 17. 7. 2009 sp. zn. KSLB 76 INS 2738/2009 1 VSPH 329/2009-A-13
[7] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. KSPL 27 INS 1784/2009, 29 NSČR 22/2009
[8] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2008, sp. zn. KSPL 20 INS 437/2008, 1 VSPH 5/2008
[9] Usnesení NS ze dne 21. 8. 08 sp. zn. KSBR 37 INS 497/2008, 29 NSČR 3/2008 - A
[10] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 29 NSCR 14/2011
[11] Usnesení NS ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 29 NSČR 23/2010
[12] Usnesení Vrchního soudu ze dne 31.3.2008 sp. zn. KSUL 43 INS 384/2008, 1 VSPH 7/2008-A
[13] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sen. zn. 29 NSČR 20/2012

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční - judikaturní závěry](#)

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)